

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2370/2019
22.10.2019. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића, Илије Зиндовића, Бранислава Босилковића и Бисерке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Горан Полић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8905/18 од 24.01.2019. године, у седници већа одржаној 22.10.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8905/18 од 24.01.2019. године.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 8905/18 од 24.01.2019. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 11502/17 од 27.06.2018. године, а предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 11502/17 од 27.06.2018. године усвојен је тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете плати 876.733,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.07.2017. године до исплате, као и да му накнади трошкове парничног поступка од 61.250,00 динара. Ставом другим изреке тужилац је ослобођен плаћања трошкова поступка на име судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8905/18 од 24.01.2019. године одбијена је жалба тужене, као неоснована и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке.

Против правноснажне пресуде донете и другом степену, тужена је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се у интересу равноправности грађана и ради уједначавања судске праксе, о ревизији одлучи на основу члана 404. ЗПП.

Применом члана 404. став 1. наведеног Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр.72/11 и 55/14), посебна ревизија се може изјавити због погрешне

примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

У конкретном случају предмет спора је захтев за накнаду материјалне штете на пољопривредним кутурама тужиоца, настале услед елементарне непогоде (града), па Врховни касациони суд налази да је, због бројности ове врсте спорова (штета од града) и противречних одлука у погледу спорног питања да ли је за штету одговорна држава или општина, да ли постоји њихова солидарна одговорност, као и у погледу степена одговорности државе за накнаду ове штете, потребно уједначити судску праксу, чиме су испуњени услови из члана 404. ЗПП за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, 30.07.2014. године, у вечерњим сатима, дошло је до елементарне непогоде, која је нанела штету на засадима воћа тужиоца, на површини од 3 ха, који се налазе на територији Општине ... . За систем одбране од града био је задужен Сектор за ванредне ситуације МУП-а РС, али том приликом радарски систем ... стрелцима у ..., који су били на положајима и чекали, није издао наредбу за испаливање ракета, иако је више пољопривредних газдинстава са територије Општине ..., а преко месних заједница ... и ..., током 2014. године купило противградне ракете, које су предате Центру за ванредне ситуације. Укупна штета која је овом приликом настала на културама тужиоца, процењена је од стране Комисије за процену штете од елементарних непогода Општине Топола, у висини од 896.322,00 динара, а тужиоцу је од тог износа исплаћено 19.589,00 динара. Преостали износ, у висини од 876.733,00 динара, тужилац потражује тужбом у овој правној ствари.

Код таквог чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да плати тужиоцу 876.733,00 динара, односно цео преостали износ до пуне накнаде утврђене штете настале од елементарне непогоде, налазећи да је тужена, применом члана 2. и 8. Закона о ванредним ситуацијама и члана 18. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, пасивно легитимисана и у обавези да му исту накнади.

Врховни касациони суд налази да је правилно становиште нижестепених судова о пасивној легитимацији и одговорности тужене Републике Србије за насталу штету.

Одредбама Закона о министарствима ("Сл. гласник РС" бр.44/14), одређено је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, орган тужене је 30.07.2014. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града,

пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите материјалних добара становника Општине Топола, због чега одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При том, појава градоносних облака се, у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета у претежном делу спречити, због чега, супротно наводима ревизије, град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члану 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности.

Неосновано се ревизијом истиче да нису испуњени услови из Закона о ванредним ситуацијама, за постојање одговорности тужене.

Наиме, у смислу члана 8. став 1. тачка 3. Закона о ванредним ситуацијама ("Сл. гласник РС" бр.111/09, 92/11 и 93/12), град представља елементарну непогоду, а у складу са одредбом члана 4. став 1. тачка 1. овог Закона, субјекти заштите су и државни органи. Одредбом члана 5. тачком а) овог Закона утврђено је начело права на заштиту, којим је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана и начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са својим надлежностима. Надлежности ових органа утврђени су истим законом, па су одредбом члана 11. Закона, утврђене надлежности МУП-а РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања (тачка 5.), организује систем осматрања, обавештавања, раног упозоравања и узбуњивања на територији Републике Србије (тачка 6.) и припрема и спроводи безбедоносну заштиту (члан 11. тачка 8. Закона).

Правилна примена наведених законских одредаба подразумева да Република Србија, преко надлежног сектора МУП-а, врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у случају ванредних ситуација и елементарних непогода (градоносни облаци), па у случају штете настале овим штетним догађајима, тужена Република Србија јесте одговорна и у обавези да исту накнади оштећенима, применом члана 35. Устава РС, члана 172. ЗОО и цитираним правилима и начелима Закона о ванредним ситуацијама.

Основано се ревизијом указује да је одредбама Закона о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС" бр.122/07) одређено да општина организује заштиту од елементарних непогода, па би за проузроковану штету насталу дејством елементарних непогода могла одговорати и општина, али како се ради о штети за коју одговара више лица, то је у питању њихова солидарна одговорност, у смислу члана 206. ЗОО, у ком случају оштећени има право избора од кога ће захтевати испуњење, односно у конкретном случају накнаду настале штете (члан 414. ЗОО), што је тужилац и учинио подношењем тужбе у овој правној ствари само против тужене Републике Србије. Сходно изнетом, указивање тужене о постојању одговорности општине, може бити од значаја само у евентуалној регресној парници између Републике Србије и општине, али не и у парници по тужби оштећеног против једног од солидарно одговорних штетника.

На основу изнетог, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком утврђено да тужена Република Србија јесте пасивно легитимисана и тиме у

обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде, изазване градом и олујним ветром.

Међутим, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је и тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци и град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врете непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то (тужилац, као оштећени) није учинио, штетник одговара само у делу који тужилац (оштећени) својим радњама није могао спречити.

У току поступка тужена је указивала на постојање доприноса тужиоца за насталу штету, јер поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града, које може предузети и сам пољопривредни произвиђеч. Оцењујући истакнути приговор подељене одговорности, другостепени суд, налази да је исти неоснован, те да је суд имао у виду допринос тужиоца, али се из побијане одлуке не може утврдити у чему се састоји и колики је допринос тужиоца, посебно имајући у виду да је тужена обавезана да насталу штету тужиоцу накнади у целости (део за који није обештећен).

Имајући у виду да је на овај начин, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, па тиме није било услова за преиначење побијане одлуке, Врховни касациони суд је, применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо нижестепене одлуке и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање, односно одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку, првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

**Председник већа - судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић